

політики України) інтегрують розлоге коло аспектів, які потребують подальшого вивчення та є актуальними й важливими в наш час.

Література:

1. Tinnefeld, T. (Eds.), East, M., Kresta, R. (2020). The Magic of Language: Productivity in Linguistics and Language Teaching. Germany: Saarbrücken. URL: <https://sites.google.com/site/linguistikunddidaktik/home/b-sammelb%C3%A4nde-band-11-b-collected-volumes-volume-11>.
2. Athanasopoulos, P., & Casaponsa, A. (2020). The Whorfian brain: Neuroscientific approaches to linguistic relativity. *Cognitive Neuropsychology*, 37(5/6), 393–412. <https://doi.org/10.1080/02643294.2020.1769050> (дата звернення: 11.04.2024).
3. Strickland, E. (2022). Does Language Shape Us or Do We Shape Language: A Literature Review. URL: <https://api.mdsoar.org/server/api/core/bitstreams/0736d512-37f9-4b53-96d9-7b491fc4d235/content> (дата звернення: 11.04.2024).
4. Esquierdo, R. (2020). Boroditsky's Multiple "Encapsulated Universes": The Sapir-Whorf hypothesis (pro and contra): BA Essay. URL: <http://hdl.handle.net/1946/35407> (дата звернення: 01.04.2024).

Mykhailenko Halyna. Synergy of abstract thinking and creativity, development of cognitive abilities via learning English as a tool for adaptation of the population during the wartime in the country

The article is devoted to the problem of synergism of abstract thinking and creativity as the main components of personal development in learning English, which can ensure successful social or therapeutic adaptation (even against the background of the use of antipsychotics), and forms of psychological support for various population groups to eliminate the consequences of wartime in Ukraine. Being on the frontiers of science, the combination of linguistics, psychology (psycholinguistics) and pedagogy in education provides us as lecturers with wide opportunities and fully meets the modern requirements and challenges of today.

Key words: abstract thinking, creativity, cognitive activity, self-regulation, social adaptation, learning English.

Halyna Mykhailenko, Poltava State Agrarian University, specialist at the Department of International Relations, lecturer at the Department of providing adult education and innovative development

УДК 37.02:001.895]:81:316.77

МЕТОДОЛОГІЯ CLLIL У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ

Юрій Григорович Полежаєв,

к. соц. ком, доцент, доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»

У тезах розглянуто проблему формування культурної грамотності у контексті імплементації методології CLIL у НУШ (Нова українська школа).

Ключові слова: культурна грамотність, методологія CLIL, культура, НУШ, комунікативний підхід.

Сучасна іншомовна освіта перебуває в постійному процесі пошуку підходів та методів підвищення рівня сформованості комунікативних навичок здобувачів освіти. Це інспіровано низкою факторів, до яких варто зарахувати глобалізацію освітнього середовища [3] та нагальну потребу в мобільності здобувачів освіти всіх рівнів через соціальні зміни на локальному та глобальному рівнях. Сьогодні учні та студенти мусять не лише бути спроможними комунікувати іноземною мовою, але й вступати у міжкультурний діалог під час навчання немовних дисциплін іноземною мовою.

Із запровадженням Концепції нової української школи поступово змінюється парадигма навчання іноземної мови, що ґрунтується на формуванні комунікативних навичок для життя, що реалізують через міжпредметні зв'язки. Одним з актуальних підходів до розвитку згаданих вище навичок є методологія CLIL (Content and Language Integrated Learning). Як зазначає А. Куліченко, під предметно-мовним інтегрованим навчанням розуміємо «використання мови як засобу сприйняття та усвідомлення конкретного змісту, що є важливим елементом в освітньому процесі» [1, с. 39].

Опанування мовного та мовленнєвого матеріалу відбувається на базі вивчення контенту немовних предметів, наприклад, біології, географії, історії, математики, громадянської освіти, права, програмування тощо. Саме тому основним завданням під час навчання є не лише сприймання дисципліни іноземною мовою, а й формування культурного контексту предмета, оскільки викладач іноземної мови не є фахівцем із кожного предмета, матеріали якого використовують на заняттях із мови [7]. Тож навчання відбувається у парадигмі 4Cs, а саме вивчення базових понять згаданих вище дисциплін, формуючи культурне поле здобувача освіти, навички комунікації, когніції та розуміння предмета [5, с. 34–48].

Запровадження методики CLIL у новій українській школі відбувається в одній із її варіацій, а саме *language-led* – м'яке занурення, тобто, вивчення мови та розвиток комунікативних навичок учнів домінує над предметними компетенціями предметів, матеріал яких висвітлено у завданнях на уроках з іноземної мови [4, с. 8–11]. Викладач створює завдання, що допомагають зрозуміти предметне наповнення, де основним завданням є розвиток критичного й креативного мислення, навичок спілкування та взаємодії в класі й сприймання матеріалу іншого предмета як культурного коду, що допоможе спілкуватися й навчатися поза межами України.

Такий підхід збігається з концепцією формування культурної грамотності, випрацьованої американським педагогом Е. Гіршем, в

основі якої лежать культурні концепти, необхідні для відчуття себе громадянином. У цьому доробку розуміємо культурну грамотність як «комплексну систему знань, цінностей і регулятивів людської діяльності, що забезпечує адекватне сприйняття й розуміння отриманої інформації; вона виступає засобом ефективної міжкультурної взаємодії та міжмовної комунікації» [2, с. 105]. Ці культурні знання зосереджені на таких тематичних групах, як Біблія, фразеологія, міфологія та фольклор, література, світова історія, традиції та свята, географія, базові поняття психології та соціології, бізнес-галузь та економіка, медицина, історія науки й техніки, фізика та математика [6].

При запровадженні методології CLIL іноземна мова слугує своєрідним засобом залучення до глобального громадянства, наявність якого йде через дотичність до загальновідомих культурних знань, які можуть різнитися залежно від національних парадигм. Прикметно, що на заняттях з іноземної мови викладач має створити умови для імагологічного потенціалу контенту. Особливо це стосується таких тематичних блоків, як історія, література, міфологія та політика, під час вивчення яких викладачеві варто не лише показати глобальний, але й локальний контекст, фокусуючи увагу на тому, що не завжди є найкращим, розвинути навички репрезентації неповторного національного досвіду.

Отже, імплементація методології CLIL є актуальним підходом до навчання іноземних мов з урахуванням викликів сьогодення.

Література:

1. Куліченко А. Методика CLIL в медичних університетах. *Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство* : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. онлайн-конференції, 09-10 листопада 2023 р., Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. С. 39–40.
2. Полежаєв Ю. Культурна грамотність як педагогічна категорія: наукова дискусія. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2020. № 3. С. 98–107. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-3-98-107>.
3. Рахно М. Ю., Шрамко Р. Г. Гуманітарна освіта в епоху диджиталізації: виклики та перспективи. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін* : матер. IX Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 квітня 2023 року, м. Суми). Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 161 с. С. 10–12. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23017>.
4. Bentley, K. (2016). *The Teaching Knowledge Test Course Content and Language Integrated Learning Module*. Cambridge : Cambridge University Press. 124 p.
5. Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge : Cambridge University Press. 173 p.
6. Hirsch, E. D. (2002). *The new dictionary of cultural literacy : dictionary*. Boston : Houghton Mifflin. 647 p.

7. Rakhno, M., Shramko, R. (2021). Forming the Linguosocial and Cultural Competence of Bachelor Students – Prospective Translators by Means of the Course Comparative Lexicology and Grammar of Ukrainian and English: Experience of Using CLIL Technologies. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9(113), 126–144. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/рахно-1.pdf>.

Polyezhayev Yuriy. CLIL Methodology in the Context of Cultural Literacy Formation

The abstract is devoted to the issue of cultural literacy formation within the framework of CLIL methodology implementation in New Ukrainian School.

Key words: cultural literacy, CLIL methodology, culture, New Ukrainian School, communicative approach.

Yuriy Polyezhayev, PhD (Social Communications), Associate Professor, National University “Zaporizhzhia Polytechnic”, “Foreign Philology and Translation” Department.

УДК 373.5.016:811.111]:376-056.264

SPECIFICITY OF TEACHING ENGLISH WRITING TO THE HIGH SCHOOL STUDENTS WITH DYSLEXIA AT SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE

Михайло Юрійович Рахно,

к. філол. н., доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Руслана Григорівна Шрамко,

к. філол. н., доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

The authors outlines the specific features of teaching English writing to the Ukrainian high school students. In this paper, they describe main issues and challenges and offer various tasks aimed at developing cohesive writing skills.

Key words: productive skills, motivation, dyslexia, spelling, psychoemotional state.

Writing is one of the most essential language skills and can serve as an indicator of language learning efficiency. As a productive skill, writing shows the level of understanding information, accuracy of spelling and punctuation, flexible usage of stylistic devices in the text in general. Speaking, as well as its codified variant – writing – is the outcome of intensive cognitive processes within the human’s brain obtaining, filtering, memorizing, and, most

